

Anna Mróz
Miljö- och hälsoskyddsinspektör
Telefon 08-508 28 182
anna.mroz@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

STOCKHOLMS HAMN AB:S YTTRANDE I ÄRENDE OM TILLSTÅND TILL HAMNVERKSAMHET SAMT VATTENVERKSAMHET I VÄRTAHAMNEN – FRIHAMNEN

Remiss från miljödomstolen, mål M 2807-07

Förslag till beslut

- 1 Överlämna förvaltningens skrivelse till miljödomstolen som svar på remissen.
- 2 Översända beslutet i 15 exemplar till miljödomstolen.

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har mottagit en remiss från miljödomstolen med Stockholm Hamns AB:s synpunkter på de av nämnden yrkade kraven gällande Hamnens ansökan om tillstånd till hamnverksamhet samt vattenverksamhet i Värtahamnen – Frihamnen. I Hamnens yttrande till miljödomstolen framförs invändningar mot fyra av nämndens totalt tio föreslagna villkor. Utöver dessa invändningar har det även uppstått ett missförstånd kring texten i ytterligare ett villkor då Hamnen refererar till en villkorstext som sedermera justerats. Övriga förslag till villkor som nämnden förordat godtas av Hamnen. Nämnden har fått möjlighet att yttra sig över Hamnens yttrande senast till och med den 1 september 2008.

Förvaltningen vidhåller nämndens förslag till villkor.

Bakgrund

Miljöförvaltningen har mottagit en remiss från miljödomstolen gällande Stockholm Hamns AB:s (nedan kallat Hamnen) ansökan om tillstånd till hamnverksamhet samt vattenverksamhet i Värtahamnen – Frihamnen. Hamnens ansökan har tidigare i år remitterats till Miljö- och hälsoskyddsnämnden och behandlades vid nämndsammanträdet den 18 mars 2008 (bilaga 1). Med anledning av nämndens remissvar har Hamnen valt att bemöta de av nämnden yrkade kraven. Nämnden har fått möjlighet att yttra sig över Hamnens yttrande senast till och med den 1 september 2008.

I Hamnens yttrande till miljödomstolen, som kan läsas i sin helhet i bilaga 2, framför Hamnen invändningar mot fyra av nämndens totalt tio föreslagna villkor. Utöver dessa invändningar har det även uppstått ett missförstånd kring texten i ytterligare ett villkor då Hamnen refererar till en villkorstext som sedermera justerades vid nämndsammanträdet den 15 april 2008 (bilaga 3). Övriga förslag till villkor som nämnden förordat godtas av Hamnen.

Förvaltningens synpunkter

Nedan återges de av nämnden föreslagna villkoren samt förvaltningens synpunkter på Hamnens invändningar mot dessa.

Villkor om bullernivåer utomhus

Nämnden har föreslagit följande villkor:

Hamnen ska under en provotid utreda möjligheterna att minska bulleremissioner från verksamhetsområdet till en sådan nivå att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostad inte överstiger Naturvårdsverkets riktvärden för nyetablerad industri. Hamnen ska också under provotiden utreda och redovisa förutsättningar att genom avtal med trafikerande rederier minska bulleremissioner. Resultat av utredningen samt förslag till åtgärder och slutligt villkor ska därefter inges till miljödomstolen.

Under provotiden och tills annat bestäms får buller från verksamhetsområdet, inte ge upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid fasad vid bostadsfastigheter än följande riktvärden:

55 dB(A) vardagar dagtid kl. 07-18

45 dB(A) nattetid kl. 22-07

50 dB(A) övrig tid

Momentana ljud nattetid får inte överskrida 60 dB(A).

Hamnen godtar att under en prøvotid utreda och redovisa förutsättningarna för att minska bulleremissionerna genom avtal med trafikerande rederier (andra meningen i villkorets första stycke). I övrigt motsätter Hamnen sig det föreslagna bullervillkoret med hänvisning till att ett sådant villkor skulle kunna medföra begränsningar för verksamheten om vissa bullervärden överskreds. Vidare framförs att Hamnen skulle sakna rättslig och faktisk möjlighet att efterkomma ett sådant villkor då man saknar rådighet över de fartyg som angör hamnen.

Hamnens argument att villkoret kan komma att utgöra en begränsning för verksamheten är riktig. Det är också meningen med det föreslagna villkoret. Enligt miljöbalkens hänsynsregler ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet utföra de skyddsåtgärder och iaktta de begränsningar som behövs för att förebygga, hindra och motverka de skador och olägenheter som verksamheten kan orsaka på människors hälsa. Dessa krav gäller även Hamnen i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem.

Höga bullernivåer under t.ex. kvälls- och nattetid kan medföra att kringboende väcks eller får en försämrad sömnkvalitet. Det finns även undersökningar som visar att långvarig exponering av höga bullernivåer bidrar till en förhöjd risk att utveckla högt blodtryck och hjärtinfarkt. Att en verksamhet får alstra buller utan några som helst restriktioner är givetvis ett önskvärt scenario ur en verksamhetsutövers perspektiv även om det knappast delas av de många boende i hamnens närområde.

Enligt Hamnens ansökningshandlingar beräknas flera hundra boende i Värtan - Hjorthagen bli exponerade för ljud över gällande riktvärden (både ekvivalent och maximal ljudnivå) under kvällar och nätter. Eftersom bullret från Hamnens verksamhetsområde riskerar att medföra en olägenhet för hundratals boende bedömer förvaltningen att kraven i det föreslagna villkoret inte är orimliga.

Det föreslagna villkoret är för övrigt det samma som beslutats av miljööverdomstolen för hamnverksamheten i Kapellskärs hamn (mål nr M 6387-06). Domen för Kapellskärs hamn har även gett en vägledning kring avgränsningarna vid tillståndsprövning av hamnverksamheter enligt miljöbalken. I miljööverdomstolens domskäl anges att en hamns verksamhetsområde utgörs *både* av ett land- och ett vattenområde och att ett hamnbolag därmed även är ansvarigt för *samtliga olägenheter* som uppstår för omgivningen från verksamheten, d.v.s. även fartygsdriften. I domskälet anges även exempel på åtgärder som kan vidtas på fartygen, så som t.ex. ljuddämpning av fartygsfläktar m.m., som visar att villkoret inte heller är tekniskt orimligt att genomföra. Mot bakgrund av ovanstående delar förvaltningen inte Hamnens uppfattning att Hamnen skulle sakna rättslig och faktisk möjlighet att efterkomma det föreslagna bullervillkoret.

Hamnens villkorsförslag

I det fall domstolen skulle finna det motiverat att meddela föreskrifter med avseende på buller föreslår Hamnen ett prøvotidsvillkor som till stor del påminner om det som

nämnden föreslagit. Det som i sak skiljer hamnens villkorsförslag från nämndens har gråmarkeras:

"Hamnen skall under en provotid utreda ytterligare möjligheter att minska bulleremissioner från verksamhetsområdet till en sådan nivå att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid närmaste bostad inte överstiger Naturvårdsverkets riktvärden för nyetablerad industri. Hamnen skall till miljödomstolen senast inom ett år från det att vattenarbetena m.m. som avses med yrkandet under punkterna 2 och 3 i ansökan färdigställts redovisa resultatet av utredningen och förslag till åtgärder i verksamheten och/eller i bostäder samt slutligt villkor.

Under provotiden och tills annat bestäms får buller från verksamhetsområdet, inte ge upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostad än nedan följande riktvärden:

55 dB(A) vardagar dagtid kl. 07-18

45 dB(A) nattetid kl. 22-07

50 dB(A) övrig tid

Momentana ljud nattetid får inte överskrida 60 dB(A).

Vid ett eventuellt överskridande av sagda riktvärden skall Hamnen vidtaga sådan temporär åtgärd som kan vidtas till rimlig kostnad och i avvaktan på att domstolen slutligt avgör omfattningen av de åtaganden som kan åvila Hamnen. Åtgärden skall beslutas i samråd med tillsynsmyndigheten. Vid förekommande tvistighet skall åtgärderna vara vidtagna inom sex månader från lagakraftägande avgörande.

I andra meningen i första stycket föreslår Hamnen hur lång provotiden ska vara för föreliggande villkor. Punkt 2 och 3 i ansökan som denna mening hänvisar till avser utfyllnad och förlängning av Värtapiren, d.v.s. ett arbete som enligt uppgifter i Hamnens ansökningshandlingar beräknas pågå i ca fyra år. Hamnens förslag innebär med andra ord en provotid på totalt fem år då man säger att resultatet av utredningen m.m. ska redovisas till domstolen senast inom ett år från det att dessa anläggningsarbeten färdigställts.

Den föreslagna provotiden på fem år kan jämföras med den provotid på knappt ett år som miljööverdomstolen fastställt för Kapellskärs hamn (mål nr M 6387-06) för att utföra motsvarande utredningar. Hamnens skäl till den föreslagna fem år långa provotiden är möjligen att man bedömer att bullernivåerna inte komma att kunna nå ned till Naturvårdsverkets riktvärden för nyetablerad industri under tiden för de planerade anläggningsarbetena vid Värtapiren. Förvaltningen vill här förtydliga att syftet med första stycket i det föreslagna bullervillkoret är att utreda möjligheterna att minska bullret som alstras av *hamnverksamheten*. Att det kommer pågå bullrande anläggningsarbeten under villkorets provotid torde inte påverka Hamnens möjligheter att samtidigt utreda metoder för att minska buller från t.ex. fartyg och transporter inom hamnområdet. För övrigt regleras byggbuller ju som bekant av Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) och berörs därmed inte av kraven i detta villkor. Förvaltningen ser inte något skäl till att de planerade anläggningsarbetena överhuvudtaget

ska beaktas i bullervillkoret och jämfört med domen för Kapellskärs hamn förlänga prøvotiden med fyra år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår förvaltningen en prøvotid på ett år från och med att domen meddelats.

Villkor om bullernivåer inomhus

Hamnen har i sitt yttrande angett att de kan godta följande villkor:

Alla boende som förväntas utsättas för buller från hamnrelaterad tågtrafik som överskrider riktvärdet för maximal ljudnivå utomhus för vägtrafikbuller (70 dBA) ska erbjudas fasadisolerande åtgärder så att ljudnivån max 55 dBA vid fasad kan innehållas.

Villkoret som Hamnen refererar till är en villkorstext som sedermera justerats av Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Vid nämndsammanträdet den 15 april 2008 (bilaga 3) beslöt nämnden att villkoret skulle ha följande ordalydelse:

Alla boende som förväntas utsättas för buller från hamnrelaterad tågtrafik som överskrider riktvärdet för maximal ljudnivå utomhus för vägtrafikbuller (70 dBA) ska erbjudas fasadisolerande åtgärder så att Socialstyrelsens riktvärden för inomhusbuller i huvudsak kan innehållas.

Att beslutstexten i detta villkor skulle justeras framgår av Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut den 18 mars 2008, se sista meningen på sidan 3 i bilaga 1. Förvaltningen beklagar om detta missförstånd beror på att Hamnen, och möjligen även miljödomstolen, inte fått ta del av den justerade texten.

Miljöförvaltningen föreslår att miljödomstolen meddelar det av nämnden beslutade villkoret.

I övrigt vill förvaltningen förtydliga att nämndens villkorsförslag inte är avsett som ett prøvotidsvillkor.

Villkor om elanslutning

Nämnden har föreslagit följande villkor:

Hamnen ska erbjuda elanslutning till de rederier med linjetrafik på hamnen som efterfrågar elanslutning.

Hamnen godtar inte det föreslagna villkoret och hänvisar bl.a. till Miljööverdomstolens avgörande rörande Södertälje hamn (Miljööverdomstolens domar 2005:10) där det fastslogs att ett hamnbolag saknar möjlighet att ställa krav på rederier att dessa ska utrusta sina fartyg med utrustning för elanslutning.

Förvaltningen anser att motiveringen till domen som Hamnen refererar till inte är tillämplig på det föreslagna villkoret. Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag till villkor

innebär inte att Hamnen ska ställa *krav* på rederierna. Villkoret bygger på en frivillighet från rederiernas sida där de ska kunna erbjudas anslutning för matning av land-el om de själva efterfrågar denna möjlighet.

Miljöförvaltningen kan även hänvisa till Miljöprövningsdelegationens beslut (2008-06-11) för Nynäshamns Hamn AB, bilaga 4, där följande motivering anges till att hamnen åläggs ett villkor om elanslutning:

"Miljöprövningsdelegationen bedömer att åtgärder för el-anslutning av fartyg vid kaj numera får anses vara en väl etablerad teknik för att uppnå reduktion av såväl buller som luftemissioner vid hamnanläggningar. Sådana skyddsåtgärder bör därför enligt Delegationens mening vidtas inom Nynäshamns hamn under en övergångsperiod av 2,5 år i enlighet med de krav på bästa möjliga teknik som följer av 2 kap. 3 § miljöbalken. Dessa åtgärder skapar förutsättningar för successivt minskande luftemissioner samt en motsvarande förbättrad bullersituation, och får ses som en långsiktig investering i hamnens infrastruktur. Mot bakgrund av dessa omständigheter finner Delegationen att bolagets kostnader för åtgärder som möjliggör el-anslutning av fartyg får anses vara skäligen."

Mot bakgrund av ovanstående anser förvaltningen att nämndens förslag till villkor ska kvarstå.

Villkor om dagvatten

Nämnden har föreslagit följande villkor:

Under en provotid ska Hamnen utföra undersökningar gällande utsläppen till dagvattnet och därefter ska förslag till slutliga villkor inges till miljödomstolen.

Hamnen motsätter sig det föreslagna provotidsvillkoret med hänvisning till den dagvattenutredning som redan ingetts i målet och som enligt Hamnen får anses vara tillräcklig.

Förvaltningen vidhåller nämndens förslag till villkor.

Den dagvattenutredning som Hamnen hänvisar till bygger på teoretiska beräkningar. Eftersom teoretiska beräkningar av anläggningars reningseffekt inte behöver stämma överens med faktiskt uppnådd rening anser förvaltningen att provtagningar på ingående och utgående vatten bör tas åtminstone under dagvattenanläggningarnas första år i drift. Förutom att provtagningar av in- och utgående dagvatten visar om anläggningarna uppfyller den i utredningen beräknade reningseffekten så ger de även ett mer konkret underlag för att kunna fastställa slutliga riktvärden.

I övrigt anser förvaltningen att utsläpp av dagvatten bör villkorsregleras i likhet med övriga miljöaspekter för att det ska vara klart för såväl sökanden, tillsynsmyndighet samt även allmänheten vilka krav Hamnen omfattas av genom det sökta tillståndsbeslutet.

Villkor om energieffektivisering

Nämnden har föreslagit följande villkor:

Hamnen ska genom effektivisering och hushållning sträva efter att minska den egna energianvändningen vid verksamheten. Baserat på en kartläggning över den aktuella energianvändningen ska bolaget upprätta en plan för energieffektiviserande åtgärder. Planen ska redovisas och därefter uppdateras i samband med den årliga miljörapporteringen.

Hamnen avvisar det föreslagna villkoret med motiveringen att de anser att det allmänna villkoret är tillräckligt.

Förvaltningen delar inte Hamnens inställning att frågan om energianvändning och energieffektivisering ska regleras genom det allmänna villkoret. Ett specifikt villkor underlättar förvaltningens tillsyn och bidrar även till att Hamnen får jobba kontinuerligt med dessa frågor.

Slut

Bilagor

Bilaga 1	Beslut från nämndsammanträdet den 18 mars 2008.
Bilaga 2	Hamnens yttrande till miljödomstolen.
Bilaga 3	Justerad villkorstext, utdrag från nämndsammanträdet den 15 april 2008.
Bilaga 4	Utdrag från Miljöprövningsdelegationens beslut för Nynäshamns Hamn AB (2008-06-11).